

Oljusparing umborð á skipum

»Hóast nokkur skip hava framt sparitiltøk, er ikki at ivast í, at tað umborð á nógvum av skipunum ikki er gjørt nóg mikið fyri at minka um oljunýtsluna.

Tað er tí neyðugt, at eitt orðaskifti viðvíkjandi oljusparing heldur fram, so at flest allir skiparar verða mótiveraðir fyri at seta sparitiltøk í verk. Avgerandi er eisini, at tað á bæði Maskin- og Sjómannsskúlanum verður lagdur stórir dentur á at undirvísa komandi maskinmeistarum og skiparum í, hvussu oljunýtslan á besta hátt kann minkast, og soleiðis motivera teir til einaferð í tíðini at seta neyðug sparitiltøk í verk.

Hetta sigur Andras Kristiansen, sum fær sær útbúgving innan fiskivinnu í Noregi, í eini grein, sum hann hevur sent Sosialinum. Vit finga hesa greinina í fjór men loyva okkum at prenta hana í orkutáttinum nú. Andras Kristiansen nemur serliga við nakað av tí, sum er komið fram í norskum kanningararbeiði viðvíkjandi oljusparing umborð á skipum:

Hjá nógvum av skipunum í tí færoyska flotanum eru oljútretreislurnar ein rættuliga stórir partur av teimum samlaðu útreiðslunum. Sambært Rakstrartøl frá Hagdeildini vóru oljútretreislurnar hjá einum ísfiskatrolara í 1975 36% av teimum samlaðu rakstrartretreislunum. Orsakað av teimum stóðugt hækkaðu oljuprisinum var parturin í 1980 komin upp á heili 40%; uttan iva er hann uppaftur størri í 1981.

Rakstrarúrslitið hjá teimum flestu skipunum er sera vánaligt, serliga tá studningurin verður tikin burtur úr. Tá oljútretreislurnar eru ein so stórir partur av teimum samlaðu rakstrartretreislunum, hevði ein minking í oljunýtsluni munað væl til tess at betra um rakstrarúrslitið og samstundis at minka um stuðulstørv.

Frá almennari síðu hevur áhugin verið vistur hesum spurningi. Í 1979 setti landsstýrið ein arbeiðsbólk at koma við einum tilmæli um mest skýnsamiligastu loysn viðvíkjandi oljusparing umborð á skipum. Í tilmælinum víðger arbeiðsbólkurin serliga umlegg-

ing til tungolju. Beinleiðis sparing í oljunýtsluni verður harafturimóti ikki beinleiðis viðgjørt, men verður tó nomið við hetta í fylgiskjølunum til tilmæli. Sambært Jógvan Sundstein í Sosialinum siðst í november er Orkuráðið við í einum norðurlenskum kanningararbeiði viðvíkjandi oljusparing umborð á fiskiskipum. Vónandi gongur ikki ov lang tíð, til úrslit av hesum samarbeiði verða at siggja í m.a. bløðunum.

Undirritaði er ikki á nakran hátt serkonur innan motorar og annað, sum hevur við oljusparing at gera, og kann tí ikki geva nakra fullgjøgjað gjøgnumgongd yvir, hvussu fram eigur at verða farið, tá olja skal sparast umborð á skipum. Vónandi kann onkur av teimum serkonu á hesum øki, t.d. ein maskinmeistari, limur í Orkuráðnum, verkfrøðingur á eini skipasmíðju, motorhandilsmaður, lærari á maskin-skúlanum o.s.fr., geva ein tilika gjøgnumgongd. Í hesi greinini skal bara í stuttum verða endurgivið nakað av tí, sum er komin fram í norskum kanningararbeiði viðvíkjandi oljusparing umborð á fiskiskipum.

Framhaldandi orðaskiftið er neyðugt

Nú er tað nakað síðani at orðaskifti um oljusparing umborð á skipum tók seg upp, og uttan iva hava nógv skip framt sparitiltøk. Eitt av hesum tiltøkunum er at fáa isett eitt tól, sum kann lætta skiparanum at koma fram til,

hvør ferð er tann mest óekonomiska. Sambært Dagblaðnum 4/11-81 hevur m.a. Fuglfrøðingur havt góð úrslit av einum tilikum tóli. Frammanundan hava teir flestu stórru ísfiskatrolararnir líknandi tól ísett.

Hóast nokkur skip hava framt sparitiltøk er ikki at ivast í, at tað umborð á nógvum av skipunum ikki er gjørt nóg mikið fyri at minka um oljunýtsluna. Tað er tí neyðugt, at eitt orðaskifti viðvíkjandi oljusparing heldur fram, so at flest møguligir skiparar verða mótiveraðir fyri at seta sparitiltøk í verk. Avgerandi er eisini, at tað á bæði Maskin- og Sjómannsskúlanum verður lagdur stórir dentur á at undirvísa komandi maskinmeistarum og skiparum í, hvussu oljunýtslan á besta hátt kann minkast, og soleiðis motivera teir til einaferð í tíðini at seta neyðug sparitiltøk í verk.

Oljustudningur — minkar um áhugan fyri oljusparing

Fiskivinnan er ein rættuliga orkukrevjandi vinna. Orsøkin til tað er at fiskivinnan, soleiðis sum hon verður rikin í dag, er grundað á biliga orku, nevnliga olju. Tær stóru prishækkanar á olju tey síðstu árinu hava soleiðis fyri ein part tikið grundlagið undan fiskivinnuni. At brúka eina aðra orkukeldu enn olju umborð á skipum letur seg valla gera. Fyri at kunna minka um orkútreiðslurnar er tí neyðugt at finna fram til loysnir, sum kunnu minka

Allir skiparar eiga at hava oljusparing í huga

um oljunýtsluna. Slikar loysnir eru ikki bara møguligar á tí motortekniska økinum, men eisini nógv aðrastaðni, t.d. konstruksjón av skipum, útgerðini og fiskireiðskapinum. Harumframt kann nógv sparast um fiskiskapurin verður skipaður øðrvísi; her er partroling eitt gott dømi. Í samband við hetta má tað tó sigast at vera nokk so logið, at ein tilikur effektivur og lutfallsliga litið útreiðslukrevjandi fiskiskapur ikki verður loyvdur innan fyri tólv fjórðinga markið um summarið á sama hátt sum »vanlig troling». Hvi skal tað vera bannað at framleiða effektivt og billigt?

Tey síðstu árinu er studningurin til fiskivinnuna nógv øktur. Ein stórir partur av hesum studninginum er oljustudningur, sum verður latin skipunum, soleiðis at tey tá samanum kemur gjalda ein væl lægri pris fyri oljuna, enn hvat hon í veruleikanum kostar. Ein natúrlig avleiðing av hesum er, at man leggur seg minni eftir at minka um oljunýtsluna, enn um ongin oljustudningur varð latin. Tá hugsað verður um, at tað júst við at spara olju kann gerast lættari at fáa endarnar at røkka saman, er ringt at siggja nakað positivt við oljustudninginum.

Norskt kanningararbeiði viðv. oljusparing

Fiskeriteknologisk Forskningsinstitutt í Noregi (FTFI) hevur arbeitt nakað við oljusparing umborð á fiskiskipum. Her skal okkurt av tí, sum er komið fram í hesum arbeiðnum, verða tikið fram og borið saman við færoysk viðurskipti.

Verður ferðin minkað við 10%, t.d. frá 10 til 9 min um tíman, minkar

oljunýtslan við umleið 30–40%. Verður roknað við, at 40% av tí samlaðu oljunýtsluni verður brúkt undir sigling, merkir hetta, at 12–16% av oljunýtsluni kunnu sparast við at seta ferðina niður frá 10 mil um tíman til 9 mil.

Sambært Fyribils Rakstrartøl 1980 frá Hagdeildini eru oljútretreislurnar hjá einum ísfiskatrolara umleið 1 mill. kr. árliga. Við at minka ferðina við 10% kann eitt tilikt skip minka um oljútretreislurnar við umleið 140.000 kr. árliga. Væntandi koma oljuprisirnir í framtíðini at hækka lutfallsliga meir enn aðrar útreiðslur. Tað viðførir, at tað, sum kann sparast, eisini hækkar lutfallsliga. Verður roknað við 40 ísfiskatrolarum, kunnu so stótt møguliga sparast 5,6 mill. kr.

Verður ferðin sett niður, fer sjálvandi meir tíð til sigling; hetta er tíð, sum í staðin kundi verið brúkt til at fiska í. Fyri at koma fram til ta røttu upphæddina fyri, hvussu nógv verður spart við 10% minking í ferðini eigur tað, sum kundi verið vunnið í tí tíðini, ið fer til meir sigling orsakað av niðurstøttari ferð, at verða tikið burtur av teimum 5,6 mill. krónunum.

Tá skip fáa tillutað eina kvotu, verður tíðin vanligi ikki avgerandi fyri hvussu nógv, ið kann fiskast. Tær tá spardu oljútretreislurnar koma tá skipinum allar sum tær eru til góðar. Hesar umstøðurnar gera seg galdandi fyri skipini, sum hava loyvi at fiska við Ísland. Her er tó at viðmerkja, at hesi skipini, tá tey eru liðug við Íslandskvotuna, kunnu fara at fiska undir Føroyum, (i hvussu er higartil); tann meir brúkt tíðin orsakað av niðurstøttari ferð hevur tað eitt virði, sum má takast við, tá mett verður um

tað loysir seg at seta ferðina niður.

Støddin á motorinum avgerandi

Tey síðstu árinu hevur verið meir og meir vanligt at seta stórar motorar í nýbygningar, og tá motorurin verður skiftur út. Í tí norska kanningararbeiðinum verður sligið fast, at um einans verður hugt eftir oljunýtsluni, eru hesir motorarnir í nógvum av skipunum óekonomiskir at sigla við fullari ferð við, sjálvt um tann sparda tíðin verður brúkt til at fiska í. Brúkar skipið ikki motorarnar í aðrar mátar, t.d. tá togað verður, er ov stórir motorar settur í skipið. Verður harumframt eisini hugsað um kapitalútreiðslur (rentur og avdráttir) og viðlíkahald, kemur hetta uppaftur tíðuligari fram. Vert er tó at hava í huganum, at troling á djúpum vatni krevur stórar motorar.

Avgerandi fyri, hvør ið er tann mest óekonomiska motorstøddin, eru oljuprisirnir; hægri prisurin á olju er jú minni motorur eigur at verða brúktur. Sum nevnt omanfyri kann væntast, at oljuprisirnir í framtíðini fara at hækka meir enn aðrar vørur. Tað hevur við sær, at tann mest óekonomiska motorstøddin gerst minni og minni, nakað sum sjálvsagt eigur at vera havt í huganum, tá motorur, sum skal brúkast í eini 10 ár, verður keyptur.

Ferðin má setast niður á rættan hátt

Fyri at kunna spara tað, sum her hevur verið nevnt, er neyðugt, at ferðin verður sett niður á rættan hátt. Tað letur seg væl gera at minka um ferðina, uttan at oljunýtslan verður minni. Tað eru her tvey fyrbrigdi, sum gera seg galdandi:

1) ein skúva, hvar bløðini kunnu stillast, gevur minni, jú lættari skúva verður brúkt.

2) mest óhóskiliga nýtslan av einum dieselmotori er, tá stórt tal av snúningum verður brúkt, samstundis sum litið er á motorinum.

Til tess at fáa spart mest møguligt, tá ferðin verður sett niður, eigur tí at verða farið fram á henda hátt: Minka um snúningarnar á motorinum og hav skúrvuna so tunga, sum tá siglt verður við fullari ferð.